

TMS 23 BORÇLANMA MALİYETLERİ STANDARDI UYGULAMALARI ve STANDARDIN VERGİ USUL KANUNU İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Banu Esra ASLANERTİK^(*)**Ahmet YAPAN^(**)**

1 - GİRİŞ

Hızla küreselleşen dünyamızda, işletmeler sadece ulusal düzlemde değil, uluslararası arenada da artan, sert bir rekabet ortamı ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu durum işletmeler için kaçınılmaz olarak; makine, tesis ve teçhizat şeklinde yeni yatırımların yapılmasını gerektirmekte; bu yatırımlar ise ya özkaynaklar kullanılarak ya da yabancı finansman kaynaklarına başvurmak suretiyle finanse edilmektedir. Son yıllarda gözlemlenen olgu, dış kaynak kullanımına başvuran şirketlerin sayısının artmış olmasıdır. Bu olgunun arkasında ise yabancı kaynak kullanımının sağlamış olduğu bazı vergi avantajları ile finansal kaldıraç etkisinin olumlu yansımaları yatmaktadır. Şüphesiz bu gelişmeler muhasebe alanında yabancı kaynak kullanımına dayalı borçlanma maliyetlerinin doğru ve sağlıklı bir şekilde muhase-

beleştirilmesinin önemini artırmaktadır. (Yapan, 2010: 53)

Son yıllarda, ülkemizde Uluslararası Muhasebe Standartlarına (Uluslararası Finansal Raporlama Standartları) (UMS/UFRS) ve küresel ekonomide yaşanan gelişmelere entegrasyonun sağlanması amacıyla önemli çalışmalar yapılmaktadır. Bu doğrultuda, ilk toplantısını 7 Mart 2002 tarihinde gerçekleştirerek faaliyetlerine başlayan, kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu, UMS/UFRS'ler ile birebir uyum stratejisini benimsemiştir. Bu stratejinin bir uzantısı olarak, Kurul, Türkiye Muhasebe Standartlarını oluştururken Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi Vakfı ile yapılan sözleşme gereğince birebir resmi çeviri prosedürünü uygulamıştır. Kurul tarafından yayınlanan Türkiye Muhasebe Standartlarından biri de borçlanma maliyetlerinin muhasebeleştirilmesini açıklamayı amaç edinen "TMS 23 Borçlanma Maliyetleri" Standardıdır. Bu çalış-

(*) Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi İngilizce İşletme Bölümü

(**) Vergi Denetmeni

mamızda önce bu Standardın dünyada ve ülkemizde gelişimi üzerinde durulacak, daha sonra Standardın hükümleri kapsamlı açıklama örneklerinden de yararlanılarak irdelenecek ve son olarak Standart hükümleri ile Vergi Usul Kanunu ve bu Kanuna bağlı Tebliğler çerçevesinde şekillenen mevcut muhasebe uygulamalarımız karşılaştırmalı analiz yöntemi kullanılarak analiz edilecektir.

2- STANDARDIN GELİŞİMİ

20. yüzyılın ilk yarısında, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) gibi gelişmiş ülkelerde, ticari işletmeler, borçlanma maliyetlerini özellikle de faiz giderlerini gelir tablosunun bir parçası olarak görmek ve bu yüzden aktifleştirme yerine bu maliyetleri giderleştirmektedirler. Ancak 1960'lı yıllardan itibaren artan rekabet ile yeni yatırımlar önem kazanmaya başladı ve işletmeler yeni varlıklar (işletme aktifleri) elde etmeye ya da inşa etmeye başladılar. İşletmeler artan bu yatırımlarını borçlanma ya da yeni hisse tesisi yoluyla finanse etmek amacıyla daha fazla gelir deklare etmeyi tercih ettiler. Bu süreçte borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmeye başlanması işletmeler açısından daha fazla gelir deklare edebilmenin yollarından biri haline geldi. Ancak ortada henüz bu aktifleştirmenin hangi temel ilke ve yöntemler çerçevesinde gerçekleştirilmesi gerektiğini düzenleyen kurallar yoktu. Bu boşluğu gidermek amacıyla ilk olarak ABD'de "FAS 34 Faiz Maliyetlerinin Aktifleştirilmesi" Standardı oluşturuldu. İlgili Standartta bir borçlanma maliyeti olarak faiz maliyetlerinin aktifleştirilmesi sistematikleştirilerek yasal bir çerçeveye oturtuldu. Bunu takiben Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi, 1983 yılında, "UMS 23 Borçlanma Maliyetleri" Standardını yayınladı ve ilgili Standardı 1995 yılında revize etti. (Erdoğan ve İlter, 2005: 205) Son olarak Mart 2007'de Uluslararası Muhasebe

Standartları Kurulu, ABD Finansal Muhasebe Standartları ile yakınsama-harmonizasyon stratejisi çerçevesinde UMS 23 Standardında önemli güncellemeler yaparak borçlanma maliyetlerinin muhasebeleştirilmesini gözden geçirmiş oldu.

Ülkemizde ise, ilk olarak Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu, UMS 23 ile büyük ölçüde paralellik taşıyan "TMS 14 Borçlanma Maliyetleri" Standardını yayınladı. Standart hükümleri 01.01.2000 tarihinden sonraki dönemler için uygulanmak üzere yürürlüğe kondu ancak daha sonraki dönemlerde Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) UMS 23 ile birebir uyumlu TMS 23 Standardını yayınladı. Bu Standart TMS 14 Standardının yerini alarak 31.12.2005 sonrası dönemlerde uygulanmak üzere yürürlüğe girdi. Standart hükümleri günümüze kadar, TMSK tarafından yayınlanan 46, 89 ve 114 nolu tebliğler ile güncellendi.

3- STANDARDIN TEMEL İLKESİ

Standardın temel ilkesi bir özellikli varlığın elde edilmesi, inşası veya üretimi ile doğrudan ilişkilendirilebilen borçlanma maliyetlerinin bu varlığın maliyetinin bir parçası olarak aktifleştirilmesi ve diğer borçlanma maliyetlerinin gider olarak muhasebeleştirilmesidir. Standart borçlanma maliyetlerinin ortaya çıkışını işletmelerin finansman fonksiyonunun yarattığı bir maliyet olarak görmek ve bu nedenle de özellikli varlıklara ilişkin olanlar dışındaki borçlanma maliyetlerinin dönem gideri sayılmasını esas almaktadır. (Sevilengül, 2003: 607)

TMSK tarafından 15.07.2007 tarihinde yayınlanan 46 nolu Tebliğ ile getirilen değişiklikten önce borçlanma maliyetlerinin özellikli varlığın maliyetinin bir parçası olarak aktifleştirilmesi alternatif yöntem, borçlanma maliyetlerinin giderleştirilmesi ise temel yöntem olarak düzenlenmişti.

Tebliğ ile getirilen değişiklikle alternatif yöntem-temel yöntem ayırımına son verilmiş, bir özellikli varlığın elde edilmesi, inşası ve üretimi ile doğrudan ilişkilendirilebilen borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesi, diğer borçlanma maliyetlerinin ise giderleştirilmesi zorunlu hale getirilmiştir.

Borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesi ile ilgili literatür incelendiğinde aktifleştirmenin lehinde görüş bildiren akademisyenler olduğu gibi bu muhasebeleştirme yaklaşımına ihtiyatlı yaklaşan hatta çeşitli sebeplerle eleştiren akademisyenlerin de olduğu gözlemlenmektedir. Lehte görüş bildirenler genelde borçlanma maliyetlerinin diğer varlık maliyetine eklenen edinme maliyetlerinden çok da farklı olmadığı görüşünü ileri sürmektedirler. Yani bu görüşe göre bir varlığı elde etme kararının sonucu olarak katlanılan finansman giderleri (borçlanma maliyetleri), yaygın olarak aktifleştirme işlemine tabi tutulan diğer giderlerden esas itibarıyla farklı değildir. (Sönmez, 2003a) Ayrıca aktifleştirmenin satın alınan ve inşa edilen varlıklar arasındaki seçim kriterini daha iyi yansıttığı yönünde görüşler de bulunmaktadır. (Bekler, 2007) Öte yandan borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesi aleyhinde görüş bildirenler ise bu maliyetlerin dönem gideri olarak muhasebeleştirilmesinin işletmelerin finansal pozisyonlarının, özellikle zaman serisine dayalı analizlerde çok daha iyi bir şekilde karşılaştırılmasına olanak sağlayacağını ileri sürmektedirler. (Greuning, 2006: 178-179) Ayrıca bazı akademisyenlere göre yabancı kaynak kullanımı

işletmelerin finansman tercihidir ve bu tercih dolayısıyla katlanılan borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesi yine bu tercihin sonuçlarının faaliyet sonuçları arasında raporlanmasını engellemektedir. (Zaif, 1999: 107)

4- TANIMLAR ve STANDARDIN KAPSAMI

Standart sadece yabancı kaynak kullanımını sonucunda katlanılan borçlanma maliyetlerinin muhasebeleştirilmesi konusuna eğilmektedir. (Mirza, Orrell ve Holt, 2008: 170) Bu nedenle borç olarak sınıflandırılmayan, imtiyazlı hisseler dâhil, özkaynakların gerçekleşen veya tahmini maliyetleri ile ilgili konular bu Standartın kapsamında değildir.

Standart iki önemli kavramı açıklığa kavuşturmuştur. Bunlar “borçlanma maliyetleri” ve “özellikli varlıklar” kavramlarıdır.

1- Borçlanma Maliyetleri: Bir işletme tarafından yapılan borçlanmalarla ilgili olarak katlanılan faiz ve diğer giderlerdir. (TMS 23.5)

Standartta göre borçlanma maliyetleri arasında aşağıdakiler sayılabilir;

- “TMS 39 Finansal Araçlar: Muhasebeleştirme ve Ölçme” Standardında tanımlanan etkin faiz oranı yöntemi kullanılarak hesaplanan faiz gideri,
- “TMS 17 Kiralama İşlemleri” Standardı uyarınca finansal tablolara yansıtılan finansal kiralamalara ilişkin borçlanma maliyetleri,
- Yabancı para ile borçlanmalarda, faiz maliyetleri ile ilgili düzeltme olarak dikkate alındıkları ölçüde olmak üzere, kur farkları.²

² Bu durum, Standartta yeni düzenlenen bir husustur. Buna göre artık kur farkları ancak faiz maliyetleri ile ilgili bir düzeltme olduğu müddetçe aktifleştirilecek, başka bir iktisadi sebepten dolayı örneğin işgücü, verimlilik ya da arz piyasasında meydana gelen değişikliklerden mütevellit kur farkları ancak dönem gideri olarak muhasebeleştirilebilecektir. (PricewaterhouseCoopers, 2008: 12) Konunun Standartta yeterince aydınlatılmaması ve kur farklarının muhasebeleştirilmesini teknik olarak karmaşık hale getirmesi eleştirilere neden olmuştur. Konuyu aydınlatmak amacıyla makalemizin ilerleyen kısmında bir uygulama örneğine yer verilmiştir.

2- Özellikli Varlıklar: Amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilebilmesi zorunlu olarak uzun bir süreyi gerektiren varlıklardır. Bu tanıma göre finansal varlıklar ve kısa süre içerisinde üretilen veya imal edilen stoklar özellikli varlık değildir. Elde edildiklerinde amaçlanan kullanıma veya satışa hazır hale gelen varlıklar da, özellikli varlık değildir.

Koşullara bağlı olarak aşağıda sayılan varlıklar özellikli varlık niteliğini taşıyabilir; (TMS 23.7)

- Stoklar: Standart burada amaçlanan kullanıma ve satışa hazır hale gelmesi zorunlu olarak uzun bir süreyi gerektiren stok kalemlerini kastetmektedir. Örneğin bu kriterlere göre gemi ya da uçak inşası işi ile iştigal eden bir işletmenin stoklarında yer alan bu araçlar özellikli varlık niteliğini haiz olacaktır.

- İmalat Tesisleri: Sevilengül'e (2003: 606) göre özellikle bir yatırım dönemini gerektiren maddi duran varlıklarda, varlığın defter değerinin, aktifleştirme sebebiyle özkaynak kullanımı ve yabancı kaynak kullanımında farklılık arz etmesi Standardın aktifleştirme prensibinin zayıf bir yanını oluşturmaktadır. Ona göre edinme aşamasındaki yabancı kaynak maliyetinin özellikli varlık maliyetine dâhil edilmesi benimsendiğinde bu varlıkların edinilmesinde kullanılan öz kaynakların fırsat maliyetinin de maliyetlere dahil edilmesi şeklindeki bir uygulama bu zaafı gidermek üzere düşünülebilir.

- Enerji Üretim Tesisleri:
- Maddi Olmayan Duran Varlıklar:
- Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller:

Bazı işletmeler Standardın felsefesi bakımından özellikli varlık kavramını yanlış yorumlayabilmektedir. Bu işletmeler elde edilmesi ya da inşası sürecinde yüksek maliyetlere katılan pahalı iktisadi kıymetlerin özellikli varlık olduğunu düşünmekte ve bu varlıklar ile ilgili katılan

borçlanma maliyetleri için aktifleştirme yoluna başvurmaktadır. Onlara göre pahalı bir varlık için katılan borçlanma maliyetleri de yüksek olacağından, bu maliyetlerin doğrudan gider hesaplarına aktarılmasını doğru olmayacaktır. Ancak Standarda göre, bir iktisadi kıymetin maliyeti (fiyatı) değil, o kıymetin amaçlanan kullanıma veya satış hazır hale gelmesi için gereken süre, yine bu kıymetin özellikli bir varlık olup olmadığını belirlemektedir. Bu hataya düşen işletmelerin genelde, özkaynak finansmanından ziyade zorunlu olarak yabancı kaynak kullanımını tercih eden az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerde faaliyet gösteren işletmeler olduğu gözlemlenmektedir. (Mirza, Orrell ve Holt, 2008: 170)

Örnek 1: (Aslanertik, 2009: 5)

Anadolu A.Ş. üç yıl içerisinde tamamlanması planlanan bir üretim tesisinin inşaatına başlamıştır. Şirket aynı zamanda aktifinde yer alan ve hali hazırda kullandığı oldukça pahalı bir enerji üretim tesisinin bakım onarım çalışmalarına başlamıştır. Bakım ve onarım çalışmalarının bir nedenle fazla sürmesi beklenmektedir.

Bu iki durumu Borçlanma Maliyetleri Standardı perspektifinden analiz ettiğimizde, üretim tesisinin amaçlanan kullanıma ve satışa hazır hale gelmesinin zorunlu olarak uzun bir süreyi gerektirmesi hasebiyle özellikli bir varlık olduğu sonucuna kolaylıkla ulaşabiliriz ancak enerji üretim tesisi; pahalı bir tesis de olsa, bakım onarım çalışmalarının maliyeti çok büyük olarak da gerçekleşse, hâlihazırda kullanıldığı yani amaçlanan kullanıma hazır olduğu için özellikli varlık olarak değerlendirilemeyecek, bu nedenle de bakım-onarım çalışmaları nedeniyle katılan borçlanma maliyetlerinin dönem gideri olarak muhasebeleştirilmesi gerekecektir.

Standardın hükümlerinin daha iyi anlaşılabilmesi açısından; Standartta tanımına yer verilme-

yen ancak diğer Standartlar da tanımlanmış olan 3 kavramı da burada açıklamak yerinde olacaktır. Bu kavramlar geri kazanılabilir değer, net gerçeğe uygun değer ve kullanım değeridir.

3- Geri Kazanılabilir Değer: Bir varlığın net gerçeğe uygun değeri ile kullanım değerinden yüksek olanıdır. (TMS 36)

4- Net Gerçeğe Uygun Değer: Bilgili ve istekli taraflar arasında, herhangi bir ilişkiden etkilenmeyecek şartlar altında bir varlığın satışından elde edilebilecek tutardan elden çıkarma maliyetlerinin düşülmesiyle bulunan tutardır. (TMS 36)

5- Kullanım Değeri: Bir varlığın veya nakit yaratan birimin, satış maliyetleri düşülmüş gerçeğe uygun değeri ile kullanım değerinden yüksek olanıdır. (TMS 36)

5- MUHASEBELEŞTİRME

TMS 23 Borçlanma Maliyetleri Standardında en önemli nokta bir varlığın özellikli varlık olup olmadığına Standartta yer alan tanıma göre karar vermek ve buna göre hangi borçlanma maliyetlerinin aktifleştirileceğini belirlemektir. (Aslanertik, 2009: 6) Bir özellikli varlığın elde edilmesi, inşası ve üretimi ile doğrudan ilişkilendirilebilen borçlanma maliyetleri bu varlığının maliyetinin bir parçası olarak aktifleştirilecek, diğer borçlanma maliyetleri ise oluştukları dönemde gider olarak muhasebeleştirilecektir. (TMS 23.8) Ancak Standartta göre borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilebilmesi için bu maliyetlerin güvenilir bir biçimde ölçülebilmeleri ve işletmeye gelecekte ekonomik fayda sağlamalarının muhtemel olması gerekmektedir. Borçlanma maliyetleri bir özellikli varlığın elde edilmesi ile doğrudan ilişkilendirilebilse bile bu şartları taşımaması durumunda aktifleştirilemeyecektir. Öte yandan,

bir işletmenin "TMS 29: Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama" Standardını

uygulaması durumunda; borçlanma maliyetlerinin aynı dönem boyunca enflasyonun etkisine isabet eden kısmı, TMS 29' un 21. Paragrafı çerçevesinde gider olarak muhasebeleştirilecektir. (TMS 23.9)

Örnek 2:

Anadolu A.Ş. kısa vadeli bir banka kredisi kullanmıştır. Hesap dönemi sonunda işletme bu krediye ilişkin olarak 1.500 TL faiz giderinin tahakkuk ettiğini öğrenmiştir.

Buna göre kısa vadeli banka kredisi bir özellikli varlığın elde edilmesi, inşası ya da üretimi ile ilgili olmadığından bu finansman karşılığında katılan borçlanma maliyeti olan faiz giderinin tahakkuk ettiği dönemde, dönem gideri olarak muhasebeleştirilerek sonuç hesaplarına aktarılması gerekmektedir. Bu durumda yevmiye kayıtları aşağıdaki gibi olacaktır:

	/	
780 Finansman Giderleri	1.500	
300 Banka Kredileri	1.500	
	31.12....	
660 Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri	1.500	
781 Finansman Giderleri Yansıtma H.	1.500	
	31.12....	
781 Finansman Giderleri Yansıtma H.	1.500	
780 Finansman Giderleri	1.500	
	31.12....	
690 Dönem Karı veya Zararı	1.500	
660 Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri	1.500	

Bu noktada borçlanma maliyetlerinin giderleştirilmesinde tahsil esasının değil tahakkuk esasının uygulandığı hususuna dikkat edilmelidir.

Örnek 3: (Aslanertik, 2009: 11)

Bergama A.Ş. iki yıl içinde tamamlanması planlanan yeni bir üretim tesisi inşa etmektedir.

Bu tesisin inşası için gerekli finansman döviz üzerinden borçlanma ile sağlanmıştır. (faiz oranı % 6)³ Eğer işletme ulusal parası (TL) üzerinden borçlansa idi % 12 gibi bir faiz oranı ile borçlanacaktı. 01.01.2010'da 500.000 \$'lık kredi alınmıştır. Bu tarihteki kur 1 \$ = 1.5 TL'dir. Hesap dönemi sonunda (31.12.2010) kur 1 \$ = 1.6 TL olarak gerçekleşmiştir. Bu nedenle ilgili işlem nedeniyle karşı karşıya kalınan kur kaybı;

$$500.000 \$ \times (1.6 - 1.5) = 50.000 \text{ TL'dir.}$$

Öte yandan 2010 yılında katlanılan faiz gideri:

$$500.000 \$ \times 0.06 \times 1.55^4 = 46.500 \text{ TL'dir.}$$

Üretim tesisi TMS 23.5'e göre bir özellikli varlık olduğundan kur giderinin aktifleştirilmesi gerekecektir. Ancak burada dikkat etmemiz gereken husus kur giderinin ancak faiz maliyeti ile ilgili düzeltme olarak dikkate alındığı ölçüde aktifleştirilebilmesi söz konusu olacaktır. Buna göre;

Beklenen Faiz Maliyeti: $500.000 \times 1.5 \times 0.12 = 90.000 \text{ TL}$ (Eğer işletme TL üzerinden borçlansa idi katlanacağı maliyet hesaplanıp, mevcut borçlanma maliyeti ile karşılaştırılmakta ve düzeltme tutarına kadar olan kısım aktifleştirilmektedir.)

Faiz Maliyeti : 46.500 TL

Kur Gideri : 50.000 TL

Buna göre 2010 hesap döneminde toplam borçlanma maliyeti 96.500 TL'dir. TMS 23'e göre ise aktifleştirilebilecek toplam borçlanma maliyeti 90.000 TL'dir. Geri kalan kısım dönem gideri olarak aşağıdaki şekilde muhasebeleştirilmektedir.

258 Yapılmakta Olan Yatırımlar	90.000
780 Finansman Giderleri	6.500
300 Banka Kredileri	96.500

6- BORÇLANMA MALİYETLERİNİN AKTİFLEŞTİRİLMESİ

Bir özellikli varlığın elde edilmesi, inşası ve üretimi ile doğrudan ilişkilendirilebilen borçlanma maliyetleri bu varlığın maliyetinin bir parçası olarak aktifleştirilecektir. Aktifleştirmede öne çıkan bazı konular aşağıdaki bölümlerde ayrıntılı olarak incelenecektir.

6.1- Aktifleştirilebilir Borçlanma Maliyetleri

Bir özellikli varlığın elde edilmesi, inşası veya üretimi ile doğrudan ilişkilendirilebilen borçlanma maliyetleri, özellikli varlıkla ilişkili harcamaların hiç yapılmamış olması durumunda ortaya çıkmayacak borçlanma maliyetleridir. Eğer bir işletme spesifik olarak bir özellikli varlığın elde edilmesi amacıyla borçlanmışsa o varlıkla ilgili borçlanma maliyetleri kolayca belirlenebilecektir. Böyle bir durumda özellikli varlığın maliyetinin bir parçası olarak aktifleştirilecek borçlanma maliyetleri, dönem içinde yapılan borçlanma nedeniyle katlanılan borçlanma maliyetlerinden, borç alınmış fonların geçici olarak nemalandırılması sonucu elde edilen gelirlerin düşülmesi suretiyle bulunacaktır. (Alexander ve Archer, 2004: 4.05)

Örnek 4:

Nysa A.Ş. artan ve genişleyen faaliyetleri nedeniyle yeni bir yönetim binası inşa etmeye karar

³ Sadeleştirme amacıyla basit faiz oranı kullanılmıştır.

⁴ 2010 yılında karşı karşıya kalınan ortalama kur hesaplanmıştır: $(1.6 + 1.5) / 2 = 1.55$

vermiştir. İnşaat için gerekli olan finansman yaklaşık 3 Milyon TL'dir. Projeyi hayata geçirmek amacıyla firma bu finansmanı iki ayrı kaynaktan sağlamaya karar vermiştir. Finansman kaynakları ve maliyetleri aşağıdaki gibidir;

- Banka Kredileri: 1 Milyon TL (yıllık % 5 faiz)
- Kurumsal Borçlanma: 2 Milyon TL (yıllık % 6 faiz)

İnşaatın ilk aşaması devam ederken işletme sağlamış olduğu 1 Milyon TL'lik borçlanma fonunu 6 aylığına geçici olarak nemalandırmış ve bunun sonucunda 50.000 TL gelir elde etmiştir.

Bu örneğimizi TMS 23 Standardı çerçevesinde analiz ettiğimizde, ilk önce yeni yönetim binasının özellikli bir varlık olup olmadığına karar vermemiz daha sonra da aktifleştirilebilecek ya da dönem gideri olarak muhasebeleştirilecek borçlanma maliyetlerini belirlememiz gerekmektedir. Her şeyden önce yeni yönetim binası bir özellikli varlıktır çünkü amaçlanan kullanıma ya da satışa hazır hale gelmesi zorunlu olarak uzun bir süreyi gerektirmektedir. (TMS 23.5) Öte yandan bu özellikli varlık ile ilgili borçlanma maliyetleri, güvenilir bir biçimde ölçülebilmeleri ve işletmeye gelecekte ekonomik fayda sağlamasının muhtemel olması hasebiyle aktifleştirilebilecektir. (TMS 23.9)

Buna göre borçlanılan fonlar spesifik olarak bir özellikli varlık olan yeni yönetim binasının inşası sebebiyle kullanıldığından aktifleştirilebilecek borçlanma maliyeti kolaylıkla tespit edilebilecektir:

$$= (1 \text{ Milyon TL} * 0.05) + (2 \text{ Milyon TL} * 0.06) \\ = 170.000 \text{ TL}$$

Bu noktada unutmamamız gereken husus bir özellikli varlığın maliyetinin bir parçası olarak aktifleştirilecek borçlanma maliyetleri, dönem içinde yapılan borçlanma nedeniyle katlanılan borçlanma maliyetlerinden, borç alınmış fonların

geçici olarak nemalandırılması sonucu elde edilen gelirlerin düşülmesi suretiyle bulunacaktır. (TMS 23.12 ve 13) Buna göre Nysa A.Ş. tarafından aktifleştirilebilecek borçlanma maliyetleri aşağıdaki gibi olacaktır.

$$= 170.000 - 50.000 \\ = 120.000 \text{ TL}$$

6.2- Aktifleştirme Oranı

Standardın 11. paragrafında ifade edildiği üzere belirli bir borçlanma ile bir özellikli varlık arasında doğrudan bir ilişki olup olmadığının tespit edilmesi ve belirli bir harcamanın hiç yapılmaması halinde kaçınılabilecek borçlanmaların belirlenmesi bazı durumlarda güçlük teşkil edebilir. Örneğin; bu tür bir güçlük, finansman faaliyetlerinin tek bir merkezden yürütüldüğü durumlarda meydana gelir. Standart spesifik bazı örneklemelere de başvurmuştur. Örneğin, bir şirketler topluluğunun, borçlanma ihtiyaçları için çok sayıda değişik faiz oranlı borçlanma araçları kullandığı ve bu fonları değişik esaslara göre grup şirketlerine kullandığı durumlarda da güçlükler ortaya çıkabilecektir. Standartta ifade edildiği üzere böyle durumlarda özellikli varlıkların elde edilmesi ile doğrudan ilişkili borçlanma maliyetlerinin tutarını belirlemek güçlük teşkil edecek ve yorum yapılmasını gerektirecektir.

Eğer bir işletme genel amaçlı olarak borçlandığı fonların bir kısmını, bir özellikli varlığın finansmanı için kullanmışsa, aktifleştirilebilecek borçlanma maliyeti tutarı, ilgili varlığa ilişkin yapılan harcamalara uygulanacak bir "aktifleştirme oranı" yardımı ile belirlenir. Bu aktifleştirme oranı, özellikli varlık alımına yönelik yapılmış borçlanmalar hariç olmak üzere, işletmenin ilgili dönem süresince mevcut tüm borçlarına ilişkin borçlanma maliyetlerinin ağırlıklı ortalamasıdır. Bir dö-

nem boyunca aktifleştirilen borçlanma maliyetlerinin tutarı, ilgili dönem boyunca oluşan borçlanma maliyetleri tutarını aşamaz. (TMS 23.14)

Şekil 1. Aktifleştirme Oranının Hesaplanması

Borçlanma 1 * Faiz Oranı) + (Borçlanma 2 * Faiz Oranı) +.....

..... + (Borçlanma n * Faiz Oranı)

Aktifleştirme Oranı:_____

Borçlanma 1 + Borçlanma 2 +....+ Borçlanman

Aktifleştirilebilecek Borçlanma Maliyeti:

Varlık için yapılan harcamalar * Aktifleştirme Oranı

Kaynak: Gençoğlu, 2007: 175

Standarda göre bazı durumlarda borçlanma maliyetlerinin ağırlıklı ortalaması hesaplanırken hem ana ortaklık hem de bağlı ortaklıkların borç-

lanma tutarları dikkate alınır ancak diğer durumlarda, bağlı ortaklıkların her birinin kendi borçlanmalarına ilişkin ağırlıklı ortalama borçlanma maliyetini kullanmaları daha uygundur. (TMS 23.15)

Örnek 5: (Cairns, 1995: 665)

Bir ticari işletme 2010 yılında ihtiyaç duyduğu finansmanı sağlamak amacıyla üç ayrı kaynaktan borçlanmıştır: yıllık % 8 faizli 3 yıl vadeli 5 Milyon TL tutarlı banka kredisi, yıllık % 6 faizli 10 yıl vadeli 8 Milyon TL tutarlı banka kredisi ve son olarak değişken faizli 2 Milyon TL tutarlı ve 2010 hesap döneminde 300.000 TL faiz maliyeti tahakkuk ettiren kurumsal borçlanma. Diyelim ki işletme kurumsal borçlanmasını spesifik olarak bir özellikli varlığın elde edilmesi amacıyla kullanmış olsun, bu durumda bu borçlanma aktifleştirme oranının hesabında dikkate alınmayacak ve aktifleştirme oranı yukarıdaki açıklamalarımız çerçevesinde aşağıdaki gibi hesaplanacaktır:

	Borçlanılan Fon (TL)	2010 Yılında Tahakkuk Eden Faiz (TL)
Banka Kredisi 1	5.000.000	400.000
Banka Kredisi 2	8.000.000	480.000
Aktifleştirme Oranı	(400.000 + 480.000) / (5.000.000 + 8.000.000)= % 6.7	

Örnek 6: (TESMER, 2009, 137-138 ve Aslanertik, 2009: 14)

Anadolu A.Ş. üretim faaliyetlerinde kullanmak üzere yeni bir soğuk hava deposu inşa etmektedir. İnşaatin 2 senede tamamlanması tahmin edilmektedir. 2010 yılında söz konusu inşaat ile ilgili yapılan harcamalar aşağıdaki gibidir.

Harcamaların Tarihi	Toplam Harcamalar (TL)
01 Ocak 2010	20.000
31 Ocak 2010	15.000
31 Mart 2010	30.000
30 Kasım 2010	30.000
31 Aralık 2010	5.000
Toplam	100.000

Şirketin 2010 yılındaki borçlanmalarının dökümü aşağıdaki gibidir: ⁵

- Spesifik Borçlanma (Bu kredi sadece soğuk hava deposunun inşaatında kullanılmak üzere alınmıştır.)

Borçlanma	Tutar (TL)	Vade	Faiz Oranı
A Kredisi	40.000	2 yıl	% 10

- Genel Amaçlı Borçlanmalar

Borçlanma	Tutar (TL)	Vade	Faiz Oranı
B Kredisi	30.000	3 yıl	% 8
C Kredisi	50.000	5 yıl	% 6

Buna göre aktifleştirilmesi gereken borçlanma maliyetleri ile dönem gideri olarak muhasebeleştirilmesi gereken borçlanma maliyetleri aşağıdaki gibi hesaplanacaktır:

Harcamaların Tarihi	Toplam Harcamalar (TL)	Aktifleştirme Oranı	Ortalama Birikmiş Harcamalar (TL)
01 Ocak 2010	20.000	12/12	20.000
31 Ocak 2010	15.000	11/12	13.750
31 Mart 2010	30.000	9/12	22.500
30 Kasım 2010	30.000	1/12	2.500
31 Aralık 2010	5.000	0	0
Toplam	100.000		58.750

Yukarıdaki tablodan görüleceği üzere, işletme tarafından yapılan harcamalar aktifleştirme oranı ile çarpılarak ortalama birikmiş harcamalar hesaplanmaktadır. Bu işlemten sonra artık işletmenin spesifik borçlanmasının 2010 yılındaki maliyetini hesaplayabiliriz: $40.000 * 0.10 = 4.000$ TL

İşletmenin genel amaçlı borçlanmalarına ilişkin ağırlıklı ortalama faiz oranını ise aşağıdaki gibi hesaplanmıştır:

⁵ Bütün krediler 01.01.2010 tarihinde alınmıştır.

Borçlanma	Tutar (TL)	Vade	Faiz Oranı
B Kredisi	30.000	% 8	2.400
C Kredisi	50.000	% 6	3.000

$$\text{Ağırlıklı Ortalama Faiz Oranı: } \frac{(30.000 * 0.08) + (50.000 * 0.06)}{(30.000 + 50.000)} = \% 6.75$$

Buna göre aktifleştirecek borçlanma maliyeti 5.265 TL'dir.

40.000 (spesifik borçlanma) x 0.10 =	4.000 TL
18.750 (genel amaçlı borçlanma) x 0.0675=	1.265 TL
58.750	5.265 TL

Dönemin toplam faiz maliyeti ise: (4.000 + 2.400 + 3.000=) 9.400 TL'dir. Buna göre, (9.400 – 5.265=) 4.135 TL faiz maliyetinin (borçlanma maliyeti) dönem gideri olarak muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

/	
258 Yapılmakta Olan Yatırımlar	5.265
780 Finansman Giderleri	4.135
102 Bankalar	9.400

6.3- Özellikli Varlıkların Defter Değerinin Geri Kazanılabılır Tutarını Aşan Kısım:

Borçlanma maliyetlerini aktifleştiren varlığın maliyetinin geri kazanılabilir değerinin üzerine çıkması riski ile karşı karşıya kalılabilmektedir. (IFRS Workbooks for Accounting Professionals IAS 23, 2006: 7) Ancak Standart, bir özellik-

li varlığın defter değerinin veya beklenen nihai maliyetinin; geri kazanılabilir değerini veya net gerçekleşebilir değerini aşmasına izin vermemektedir. Böyle bir durum söz konusu olursa ilgili varlığın defter değeri, diğer Türkiye Muhasebe Standartları'na uygun olarak azaltılır veya tamamen kayıtlardan silinir. (TMS 23.16)

Örnek 7: (Aslanertik, 2009: 18)

Anadolu A.Ş. iki yıl içinde tamamlanması planlanan yeni bir enerji üretim tesisi inşa etmektedir. Tesis, inşası zorunlu olarak uzun bir süreyi gerektiren özellikli varlıktır. Bu özellikli varlığın aktifleştirilmiş borçlanma maliyetlerini de içeren defter değeri 40.000 TL'dir. Varlığın geri kazanılabilir değeri ilgili hesap döneminde 38.000 TL olarak hesaplanmıştır. Bu nedenle Standartın 16. paragrafına göre 2.000 TL'lik karşılık giderinin muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

654 Karşılık Giderleri	2.000
257 Birikmiş Amortismanlar ve	
Değer Düşüklüğü Karşılığı ⁶	2.000

6.4- Aktifleştirmenin Başlaması

Standartta göre işletmeler aktifleştirme koşullarını sağladığı takdirde, borçlanma maliyetlerini bir özellikli varlığın maliyetinin bir parçası olarak aktifleştirmeye başlayacaktır. Bu bağlamda aktifleştirmeye başlama tarihi aşağıdaki şartlarının tümünün sağlandığı tarihtir:

- İşletme, varlık için harcama yaptığında,
- Bu harcamalara ilişkin borçlanma maliyetleri oluştuğunda ve,
- İşletme, ilgili varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli işlemlere başladığında.

Bir varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli işlemler varlığın fiziki olarak inşasından daha fazlasını içermektedir. Bunlar;

- Varlığın üretimi veya inşası,
- Varlıkla ilgili fiziksel inşaatın başlamasından önceki, gerekli izinlerin alınması gibi teknik ve idari faaliyetler,
- Stok kalemlerinin olgunlaşarak amaçlanan kullanıma veya satışa hazır hale gelmesi için gerekli depolama faaliyetleri (Cairns, 1995: 667) şeklinde özetlenebilir.

Ancak, bu noktada dikkat edilmesi gereken husus bu tür işlemlerin, varlığın durumunu değiştiren herhangi bir üretim veya gelişme olmaksızın

varlığın elde tutulmasını kapsamayacağıdır. Örneğin; bir arazinin inşaata hazır duruma getirilmesine ilişkin işlemler sırasında oluşan borçlanma maliyetleri, arazinin geliştirilmesi ile ilgili çalışmaların yapıldığı dönem boyunca aktifleştirilecektir. Ancak, bina yapma amacıyla alınan bir arazinin, herhangi bir gelişme olmaksızın elde tutulması sırasında oluşan borçlanma maliyetleri aktifleştirilemeyecektir. (TMS 23.19)

6.5- Aktifleştirme İşlemine Ara Verilmesi

İşletmelerce bir özellikli varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesine yönelik faaliyetlere uzun süreli ara verilen dönemler boyunca oluşan borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine de ara verilir. Ancak, işlemlerdeki geçici gecikmenin, varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli işlemlerin kaçınılmaz bir parçası olduğu durumlarda da borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine ara verilmez. Örneğin, bir stok kaleminin olgunlaşması için ihtiyaç duyulan ek süre boyunca borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine devam edilecektir. (TMS 23.20 ve 21)

6.6- Aktifleştirmenin Sona Ermesi

Bir varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli tüm işlemler esas itibarıyla tamamlandığında, borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine son verilir. (TMS 23.22) "Esas itibarıyla" kavramından ne anlaşılması gerektiği Standartta hükme bağlanmıştır. Buna göre olağan idari işlemler devam etse dahi, bir varlığın fiziken inşası tamamlanmış ise varlı-

⁶ Sevilengül ve Akdoğan (2007), halihazırda Maddi Duran Varlıklar Hesap Grubunda değer düşüklüklerini izlemek üzere ayrı bir hesap açmak için boş kod bulunmadığından, "257 Birikmiş Amortismanlar" hesabının kapsamının genişletilerek değer düşüklüğü karşılık tutarlarının da bu hesapta izlenmesinin uygun olacağını ifade etmektedirler.

ğın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır olduğu kabul edilecektir. Standardın bu hükmü; işletmeleri, özellikle, henüz tamamlanamayan ufak tefek işlemler için inşası tamamlanan bir varlığın, satışına kadar olan süre boyunca aktifleştirme işlemine başvurmadan alıkoymak amacı gütmektedir. (Alexander ve Archer, 2004: 4.04) Aslında bu noktada Standardın, özellikli varlıkların defter değerinin geri kazanılabilir tutarını aşan kısmının TMS'ye uygun olarak azaltılacağı hükmünün de işletmeleri böyle bir davranıştan alıkoyabileceği yorumu yapılabilir. (Yapan, 2010: 72)

Örnek 8: (Gökçen, Akgül ve Çakıcı, 2007: 215-217)

Bir ticari işletme yeni bir üretim tesisi inşa etmektedir. İşletme bu inşaatın finansmanında kullanılmak üzere anaparası vade sonunda geri ödenecek uzun vadeli bir banka kredisi kullanmıştır. İlk yılın sonunda, 20.000 TL ve ikinci yılın sonunda 30.000 TL faiz gideri tahakkuk etmiştir.

İşletme ikinci yılın sonunda tesisin fiziki inşasını tamamlamıştır. İnşaat maliyetleri 500.000 TL olarak muhasebeleştirilmiştir. Tesisinin inşası tamamlandıktan sonra; üçüncü senenin sonunda 25.000 TL daha faiz gideri tahakkuk etmiştir.

Buna göre üretim tesisi, inşası zorunlu olarak uzun bir süreyi gerektiren özellikli varlık olduğundan borçlanılan fonlarla ilgili katlanılan borçlanma maliyetleri aktifleştirilecektir.

- İlk yıl 20.000 TL faiz gideri tahakkuk etmiştir:

	/	
780 Finansman Giderleri	20.000	
300 Banka Kredileri	20.000	

Dönem sonu kayıtları:

	/	
258 Yapılmakta Olan Yatırımlar	20.000	
781 Finansman Giderleri Yansıtma H.	20.000	

	/	
781 Finansman Giderleri Yansıtma H.	20.000	
780 Finansman Giderleri	20.000	

- İkinci yıl 30.000 TL faiz gideri tahakkuk etmiştir:

	/	
780 Finansman Giderleri	30.000	
300 Banka Kredileri	30.000	

Dönem sonu kayıtları:

	/	
258 Yapılmakta Olan Yatırımlar	30.000	
781 Finansman Giderleri Yansıtma H.	30.000	

	/	
781 Finansman Giderleri Yansıtma H.	30.000	
780 Finansman Giderleri	30.000	

- İkinci yılın sonunda varlığın fiziki inşası tamamlanmıştır.

Buna göre yapılmakta olan yatırımlar hesabında biriken tutar: 500.000 + 20.000 + 30.000 = 550.000 TL'dir. Bu tutar "253 Tesis, Makine ve Cihazlar" hesabına transfer edilecektir:

	/	
253 Tesis, Makine ve Cihazlar	550.000	
258 Yapılmakta Olan Yatırımlar	550.000	

- Tesisin fiziki inşası tamamlandıktan sonra 25.000 TL faiz gideri tahakkuk etmiştir:

Standardın 23. Paragrafı hükmüne göre tesisin fiziki inşasının tamamlandığı tarihte borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine son verilecek, bu tarihten sonra oluşan borçlanma maliyetleri ise katlanıldıkları dönemde, dönem gideri olarak muhasebeleştirilecektir. Buna göre inşaat tamamlandıktan sonraki yılda yevmiye kayıtları şu şekilde olacaktır:

/	
780 Finansman Giderleri	25.000
300 Banka Kredileri	25.000
Dönem sonu kayıtları:	
/	
661 Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri	25.000
781 Finansman Giderleri Yansıtma H.	25.000
/	
781 Finansman Giderleri Yansıtma H.	25.000
780 Finansman Giderleri	25.000

Aktifleştirmenin sona ermesi ile ilgili olarak üzerinde durmamız gereken son bir konu da bir özellikli varlığın yapımının parçalar halinde tamamlanması durumunda aktifleştirmenin ne şekilde yapılacağı hususudur. Böyle bir durumda diğer parçaların yapımı devam ederken, tamamlanan her bir parçanın diğerlerinden bağımsız olarak kullanılabilmesi söz konusu ise, tamamlanan parçanın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli tüm işlemler esas itibarıyla tamamlandığında, ilgili parçaya ilişkin borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesi son verilecektir.

6.7- Açıklama

Standardın 26. paragrafı hükmüne göre işletmeler ilgili dönem boyunca aktifleştirilen borçlanma maliyetlerinin tutarını ve aktifleştirilebilecek borçlanma maliyetleri tutarının belirlenmesinde kullanılan aktifleştirme oranını açıklarlar.

8- TMS 23 BORÇLANMA MALİYETLERİ STANDARDININ VERGİ USUL KANUNU İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yayınlanan TMS/TFRS setinin ana hedefi işletme ile ilgili tarafların şeffaf, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir ve güvenilir bilgi ihtiyacını gidermektir. Bu nedenle bu standartlar tamamen muhasebe kaygıları ile hazırlanmaktadır. Oysaki 213 sayılı Vergi Usul Kanunumuz (VUK) vergi matrahının tespit ve takdiri ile ilgili konuları düzenlemekte, doğal olarak da vergi odaklı bir yaklaşımı temsil etmektedir. Bu nedenle TMS/TFRS'ler ile VUK hükümleri arasında değerlemede doğabilecek aksaklıkları gidermek amacıyla, 16.01.2005 tarih ve 25702 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan "Finansal Tabloların Hazırlanma ve Sunulma Esaslarına İlişkin Kavramsal Çerçeve Hakkında 1 Sıra Nolu Tebliğ" in 6'ncı maddesinde düzenleme yapılmıştır. "Vergi Mevzuatı ile İlişki" başlığını taşıyan Madde hükmü TMS/TFRS standartları kapsamında düzenlenecek finansal tabloların ticari bilançonun oluşumuyla ilgili olduğunu vurgulamaktadır. VUK'ta yer alan iktisadi değerlerin değerlendirilmesiyle ilgili hükümler ise vergi matrahının hesaplanmasıyla ilgilidir. Bu suretle mükellefler TMS/TFRS hükümlerine göre hazırladıkları finansal tablolarda oluşacak ticari kardan hareketle, VUK'un farklı değerlendirme hükümlerinin olumlu ve olumsuz etkileri ile kanunen kabul edilmeyen giderler ve vergiden muaf ve müstesna gelirlerini bu kara ek-

lemek ve indirmek suretiyle haricen gelir veya kurumlar vergisi matrahlarını hesaplayacaklardır. Ayrıca bu tebliğe göre Maliye Bakanlığının, Türkiye Muhasebe Standartlarına uygun olmak koşuluyla ihtiyatlı ve sınırlayıcı düzenlemeler yapma ve mükelleflerden ek mali tablolar ile raporlar isteme hakkı saklıdır. (Çakmakçı, 2006) Ancak kuşkusuz bu gelişme mevzuatımızın tüm dünyada geniş olarak kabul gören uluslararası muhasebe standartlarına uyumu için yeterli değildir. Başta Vergi Usul Kanunu, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ve Tek Düzen Hesap Planı olmak üzere tüm vergi ve muhasebe mevzuatımızda gerekli değişikliklerin bir an önce hayata geçirilmesi gerekmektedir. Çalışmamızın bu bölümünde TMS 23 Borçlanma Maliyetleri Standardı hükümleri ile Vergi Usul Kanunumuzda ilgili konulara ilişkin düzenlemeler karşılaştırılacak, farklılıklar ortaya konularak karşılaştırmalı bir analiz yapılacaktır.

Vergi Usul Kanunumuzun 258. Maddesinde değerlendirme, vergi matrahlarının hesaplanmasıyla ilgili iktisadi kıymetlerin takdir ve tespiti şeklinde tanımlanmış ve 258 ile 290. maddeler arasında mal ve sabit kıymetlerin değerlemesine ilişkin düzenlemeler yer almıştır. İlgili Kanunun "Gayrimenkuller" başlıklı 269. Maddesinde iktisadi işletmelerin sahibi oldukları gayrimenkullerin maliyet bedeli ile değerlendirilecekleri belirtilmiş, aynı Maddenin devamında, gayrimenkullerin mütemmim cüzleri ve teferruatı, tesisat ve makineler, gemiler ve diğer taşıtlar ile gayri maddi hakların da gayrimenkuller gibi maliyet bedelleri ile değerlendirilecekleri hükme bağlanmıştır. Yine VUK'un "Gayrimenkullerde Maliyet Bedeline Giren Giderler" başlıklı 270. Maddesinde, gayrimenkullerde satın alma bedelinden başka hangi giderlerin maliyet bedeline ekleneceği belirtilmiştir. Bu madde hükmüne göre; makine ve tes-

satta gümrük vergileri, nakliye ve montaj giderleri ile mevcut bir binanın satın alınarak yıkılmasından ve arsanın tesviyesinden mütevellit giderlerin maliyet bedeline ekleneceği ifade olunmuştur. Ayrıca ilgili madde de noter, mahkeme, kıymet takdiri, komisyon ve tellâliye giderleri ile Emlak Alım ve Özel Tüketim Vergilerini maliyet bedeline ithal etmekte veya genel giderler arasında göstermekte mükelleflerin serbest olduğu hükme bağlanmıştır. Söz konusu Kanunun 274. Maddesinde emtianın da maliyet bedeli ile değerlendirileceği belirtilmiştir. Kanunun 275. Maddesinde ise imal edilen emtianın maliyet bedeline dâhil edilecek unsurlar sayılmıştır. Kanunun 275. Maddesine göre bu unsurlar:

- Mamulün vücuda getirilmesinde sarf olunan direkt ilk madde ve malzemenin bedeli,
- Mamule isabet eden işçilik,
- Genel imal giderlerinden mamule düşen hisse,
- Genel idare giderlerinden mamule düşen hisse, (bu hisselerin mamulün maliyetine katılması ihtiyaridir.)
- Ambalajlı olarak piyasaya arz edilmesi zorunlu olan mamullerde ambalaj malzemesinin bedelidir.

Öte yandan değerlendirme ölçütü olarak maliyet bedelinden ne anlamamız gerektiği yine aynı Kanunun 262. Maddesinde açıklanmıştır. Buna göre, maliyet bedeli bir iktisadi kıymetin iktisap edilmesi ya da değerinin artırılması münasebetiyle yapılan ödemelerle bunlarla ilgili bilumum giderlerin toplamını ifade eder. Görüldüğü üzere Vergi Usul Kanunumuzda maddi duran varlıkların ve stokların değerlemesinde temel olarak "maliyet bedeli" ölçütü kullanılmaktadır. Söz konusu Kanunun ilgili maddeleri ve bu Kanuna bağlı olarak çıkarılan Tebliğlerde maddi duran varlıklar, stoklar ile finansal kiralama işlemlerin-

de borçlanma maliyetlerinin ne şekilde düzenlendiği ve bu düzenlemelerin Standarttaki hükümler ile farklılıkları ayrı ayrı incelenecektir.

8.1- Maddi Duran Varlıklarda

Borçlanma Maliyetleri

Vergi Usul Kanunumuzun yukarıda değinilen maddeleri incelendiğinde, mükelleflerin katlandığı faiz şeklindeki borçlanma maliyetlerine ilişkin olarak faiz aktifleştirmesine imkân tanındığı; en azından bunun engellenmediği; ancak böyle bir aktifleştirmenin ne şekilde, hangi yöntemle yapılacağı ve ne kadar süre ile sınırlı olacağının açıklığa kavuşturulmadığı görülmektedir. Bu eksikliği gidermek üzere Maliye Bakanlığı 1985 yılında 163 nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği⁷ yayınlamıştır. Bu Tebliğ maddi duran varlıklara ilişkin borçlanma maliyetlerini iki grup altında toplamıştır. Birinci grup, maddi duran varlık yatırımlarının finansmanında kullanılan kredilere ilişkin faizlerden oluşurken; ikinci grup, döviz kredisi kullanılarak yurt dışından sabit kıymet ithal edilmesi durumunda bu kıymetlere ilişkin ortaya çıkan kur farklarından oluşmaktadır. (Koçak, 2007: 74)

163 Nolu VUK tebliğinde maddi duran varlıkların finansmanında kullanılan krediler ile ilgili oluşan faiz giderleri, kuruluş ve işletme döneminde farklı olarak ele alınmıştır. Kuruluş (yatırım) dönemi, işletmenin amortismanına tabi iktisadi kıymeti aktive aldığı dönem sonuna kadar olan süreyi, işletme dönemi ise bu tarihten sonraki süreyi işaret eder. Kuruluş dönemine ait faiz giderlerinin maddi duran varlıkların maliyetine eklenmesi zorunludur. Başka bir deyişle, duran varlık-

ların aktifleştirildiği hesap dönemi sonuna kadar ödenmek veya tahakkuk etmek suretiyle kesinleşen faiz giderleri duran varlığın maliyetine eklenmek zorundadır. (Sönmez ve Açıan, 2004)

Örnek 9: (Koçak, 2007: 75)

Anadolu A.Ş. bir inşaat makinesinin alımını finanse etmek amacıyla uzun vadeli bir banka kredisi kullanmıştır. Kredinin toplam tutarı 100.000 TL olup vadesi 5 yıldır. Bu krediye ilişkin yatırım döneminde tahakkuk eden faiz 50.000 TL'dir.

Bu durumda 163 Nolu VUK Tebliği'ne göre aşağıdaki yevmiye kayıtları yapılacaktır.

780 Finansman Giderleri	50.000
400 Banka Kredileri	50.000

258 Yapılmakta Olan Yatırımlar	50.000
781 Finansman Giderleri Yansıtma H.	50.000

İlgili tebliğe göre, işletme dönemine ait faiz giderleri ise, içinde bulunulan yılda doğrudan gider yazılabileceği gibi maddi duran varlıkların maliyetine de eklenebilmektedir. Burada mükelleflere seçimlik bir hak tanındığı görülmektedir.

Örnek 10:

Anadolu A.Ş. üretim faaliyetlerinde kullanmak üzere satın aldığı yeni bir makinenin finansmanı için uzun vadeli banka kredisi kullanmıştır. Borçlanılan fonlar karşılığında işletme dönemin-

⁷ Bu tebliğ 27 Ocak 1985 tarih ve 18648 nolu Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

de tahakkuk eden faiz 30.000 TL'dir. 163 nolu Vergi Usul Kanununun kendisine tanıdığı seçimlik hakka istinaden firma bu faiz gideri şeklinde ortaya çıkan borçlanma maliyetini doğrudan dönem gideri olarak muhasebeleştirmiştir.

Buna göre ilgili VUK Tebliği hükümleri ve Tek Düzen Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'ne göre firma aşağıdaki yevmiye kayıtlarını yapacaktır:

_____/_____ 780 Finansman Giderleri 30.000	
400 Banka Kredileri	30.000
_____ 31.12..._____ 661 Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri 30.000	
781 Finansman Giderleri Yansıtma H.	30.000
_____ 31.12..._____ 690 Dönem Karı veya Zararı 30.000	
661 Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri	30.000
_____ 31.12..._____ 781 Finansman Giderleri Yansıtma H. 30.000	
780 Finansman Giderleri	30.000

Öte yandan 163 Nolu Vergi Usul Kanunu Tebliğine göre dövize dayalı borçlanmalar yoluyla ithal edilen maddi duran varlıklar ile ilgili borçlanma maliyetleri de iki gruba ayrılmış ve buna göre maliyetlerin muhasebeleştirme ilke ve yöntemleri şu şekilde belirlenmiştir:

- Maddi duran varlıkların yurt dışından ithalatı sırasında ve aktifleştirilme tarihine kadar ortaya çıkan kur farkları: Bu grupta yer alan borçlanma

maliyetlerinin ithal edilen maddi duran varlığın bir maliyet unsurunu oluşturacak şekilde muhasebeleştirilmesi ve amortismanına tabi tutulması zorunludur.

- Yurtdışından ithal edilen maddi duran varlığın aktifleştirilmesinden sonra ortaya çıkan kur farkları: Bu borçlanma maliyetleri işletmelerin tercihinin göre ya ilgili bulundukları dönemin gideri olarak muhasebeleştirilirler ve o dönemim gelir tablosu kapsamında yer alırlar ya da aktifleştirilerek ilgili bulundukları maddi duran varlığın elde edilme maliyetinin bir unsuru olarak muhasebeleştirilirler.

İlgili Tebliğ hükümleri çerçevesinde eğer mükellef sonraki yıl ya da yıllarda oluşan kur farklarını doğrudan gider yazar ise, içinde bulunulan yılda kur farklarının tamamı vergi matrahını azaltacağından o yıl daha az vergi ödeyecek ve kendisine bir kaynak finansman oluşturmuş olacaktır. Eğer kur farklarını varlığın maliyetine ekler ise, kur farkından oluşan maliyet artışı tutarı ile amortisman oranının çarpılması ile bulunacak tutar kadar amortisman gideri hesaplayabilecek ve bu tutarı vergi matrahından düşecektir. Kur farkı nedeniyle aktifleştirilen tutardan, giderleştirilen (amortisman gideri) tutar düşüldükten sonraki kısım, işletmenin varlıklarının değerini söz konusu tutar kadar artıracaktır. Bu durum işletmenin daha zengin varlık yapısına sahip olmasına ve dolayısı ile kredibilitesinin yükselmesine neden olabilecektir. (Sönmez, 2003b)

Söz konusu 163 nolu Vergi Usul Kanunu Tebliğinde Türkiye Muhasebe Standartları 23 nolu Borçlanma Maliyetleri Standardında yer alan özellikli varlık kavramı yer almamış, varlıklar açısından bu tür bir ayrıma gidilmeden tüm varlıklar için geçerli genel hükümler yer almıştır. Buna göre bir işletme kuruluş döneminde zorunlu olarak aktifleştirdiği örneğin faiz giderleri şek-

linde ortaya çıkan borçlanma maliyetlerini dilerse işletme döneminde de aktifleştirebilecektir. Bu işletmelerin ihtiyarına bırakılmıştır. Ancak bir başka işletmenin işletme döneminde giderleştirme seçeneğini tercih etmesi durumunda bu iki şirketin finansal durumlarının sağlıklı bir şekilde karşılaştırılması mümkün olmayacaktır. Ayrıca böylece işletme döneminde de aktifleştirme yapan firma açısından varlığın tüm amortisman süresince rayiç bedelinin üzerinde bilançoda yer alması gibi bir sakınca söz konusu olacaktır. Oysaki TMS 23'e göre faiz aktifleştirme ancak amaçlanan kullanıma veya satışa hazır hale gelmesi uzun süre alan özellikli varlıklar için söz konusu olmakta ve bu varlıklar için de varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli tüm işlemler esas itibarıyla tamamlandığında aktifleştirmeye son verilmekte; bu noktadan sonra oluşacak borçlanma maliyetleri ise oluştukları dönemde gider olarak muhasebeleştirilmektedir. (Erdoğan ve İlter, 2005: 205) Öte yandan TMS 23'e göre yabancı para ile borçlanmalarda kur farkları sadece faiz maliyetleri ile ilgili düzeltme olarak dikkate alındıkları ölçüde ve bir özellikli varlığın iktisabı söz konusu ise aktifleştirmenin sona ermesine ilişkin hükümler gerçekleşinceye kadar varlık maliyetine eklenebilmektedir. Bunun dışında dönem gideri olarak dikkate alınmaktadır. Dolayısıyla kur farkları şeklinde ortaya çıkan borçlanma maliyetlerinin muhasebeleştirilmesinde de Vergi Mevzuatımız ile Standart hükümleri arasında önemli farklılıklar gözlemlenmektedir.

8.2- Stoklarda Borçlanma Maliyetleri

Vergi Mevzuatımızda stoklar ile ilgili olarak katlanılan borçlanma maliyetlerinin muhasebeleştirilmesi de ayrı bir Vergi Usul Kanunu Tebliği ile hükme bağlanmıştır. Konu ile ilgili olarak Maliye Bakanlığı tarafından 1995 yılında yayınlanan 238 sayılı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği⁸, stoklara ilişkin borçlanma maliyetlerinin muhasebeleştirilme esas ve yöntemleri için yurtiçi borçlanma maliyetleri ve döviz kredilerinden kaynaklanan borçlanma maliyetleri açısından farklı düzenlemeler öngörmüştür. Buna göre;

- Yurtiçi Borçlanmalardan Kaynaklanan Borçlanma Maliyetleri: İlgili tebliğe göre, işletmelerin finansman amacıyla bankalar ve benzeri kuruluşlardan sağladıkları kredilerin faiz ve benzeri giderlerinden oluşan borçlanma maliyetlerinden dönem sonunda stoklara pay vermeleri zorunlu değildir. İşletmeler dilerse genel borçlanma maliyetlerinden stoklarla ilgili kısmı stok maliyetlerine ekleyerek aktifleştirebilirler ya da genel borçlanma maliyetlerinin stoklarla ilişkisini dikkate almadan tamamını dönem gideri olarak muhasebeleştirebilirler.⁹

- Döviz Kredilerinden Kaynaklanan Borçlanma Maliyetleri: Döviz kredilerinden kaynaklanan borçlanma maliyetleri Tebliğ'de iki kısma ayrılmış ve bu maliyetlerin muhasebeleştirilme ilke ve esasları belirlenmiştir: Buna göre stok kalemlerinin elde edilmesi ve muhasebeleştirilmesi tarihine kadar olan dönemde oluşan kur farklarının stok maliyetinin bir unsuru olarak muhasebeleştirilmesi zorunludur. Öte yandan işletmeler stok

⁸ Bu Tebliğ 2 Mart 1995 tarih ve 22218 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

⁹ Bu noktada şu husus akla gelmektedir: İşletmeler kendilerine tanınan bu seçimlik hak çerçevesinde politikalarını istedikleri zaman değiştirebilecekler midir? Bu konuda Maliye Bakanlığı bu hakkın istenilen zamanda değiştirilemeyeceğini, onun yerine başlangıçta tercih yapılması ve bu tercihin en az iki yıl değiştirilmemesi gerektiğini düşünmektedir. (Maliye Bakanlığı'nın 10.05.1990 tarih ve KVK 22113-1335 sayılı Özelgesi) (Koçak, 2007: 80-81)

kalemlerinin muhasebeleştirilme tarihinden sonraki dönemlere ilişkin borçlanma maliyetlerini stokların maliyetine ekleyerek aktifleştirebilirler ya da kur farklarını oluştukları dönemin gideri olarak muhasebeleştirebilirler.¹⁰ (Yalkın, 2000: 9-10)

Görüldüğü üzere 238 nolu VUK tebliğinde yalnızca dönem sonu stoklarının değerlemesinde finansman giderlerine yer verilmekte edinme anında katlanılan giderler konusunda ise açık bir hüküm yer almamaktadır. Vergi Usul Kanunu'nun 274 ve 275. Maddelerinin lafzından borçlanma maliyetlerinin stok maliyetinin bir unsuru olarak dikkate alınacağı sonucuna ulaşılabılır. Nitekim daha önce de ifade ettiğimiz üzere Vergi Usul Kanunu'nun 262. Maddesinde maliyet bedeli "iktisadi bir kıymetin iktisap edilmesi veyahut değerinin artırılması maksadıyla yapılan ödemelerle bunlara bağlı bilumum giderlerin toplamını ifade eder" şeklinde tanımlanmıştır. Bu ifadede kullanılan bağlı bilumum giderler kavramının söz konusu varlıkların edinimi için kullanılan kredilerle ilgili finansman harcamalarını kapsaması kaçınılmazdır. Ancak stoklar dönen varlıklardır ve çoğunlukla bunlar ile ilgili borçların vadesi ve faiz ödemeleri edinilen malın veya üretilen mamulün işletmeden çıkışından sonra da devam eder. Bu nedenle stok kalemleriyle katlanılan borçlanma maliyetlerinin ilişkilendirilmesinde güçlüklerle karşılaşmaktadır. Özellikle genel borçlanma işlemi söz konusu olduğu durumlarda stok edinme işlemi tamamlanıp aktive

alındıktan sonra ortaya çıkan borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesi uygun olmayacaktır. (Zaif, 1999: 97) Nitekim TMS 23 Borçlanma Maliyetleri Standardında kısa süre içerisinde üretilen veya imal edilen stokların özellikli varlık olmadığı yine satın alındıkları anda satışa ya da amaçlanan kullanıma hazır olan stokların da özellikli varlık olmadığı dolayısıyla bunlar ile ilgili borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilemeyeceği, oluştukları dönemde gider yazılması gerektiği düzenlenmiştir. Ancak daha önce de vurgulandığı üzere mevzuatımızda stoklar ile ilgili özellikli varlık niteliğinde olanlar ve olmayanlar şeklinde bir ayırma gidilmemiştir. Dolayısıyla bir işletme kısa sürede imal ettiği dolayısıyla Standarda göre özellikli varlık niteliğinde olmayan bir stok kalemi için de VUK 238 nolu tebliğe göre varlık aktive girdikten sonra dahi borçlanma maliyetleri ile ilgili olarak dilerse aktifleştirme yapabilecektir.

Burada üzerinde durmamız gereken bir diğer farklılık da stok kalemlerinin vadeli olarak satın alınması durumunda vade farklarının nasıl muhasebeleştirileceği hususudur. Bilindiği gibi, gerek vergi mevzuatımızda gerekse geleneksel muhasebe uygulamalarımızda satın alma esnasında faturaya dâhil edilmiş olan vade farkları stok kalemlerinin maliyetine dâhil edilmektedir. Stokların giriş kaydı faturada yazılı olan vadeli fiyat üzerinden yapılmaktadır. Oysaki TMS 23'deki temel esas vade farklarının bir borçlanma maliyeti olarak satın alınan varlıkların maliyetine eklenmemesi gerektiği şeklindedir. Ancak defaten ifa-

¹⁰ Şu ana kadarki açıklamalarımızdan anlaşılacağı üzere gerek 163 gerekse de 238 nolu tebliğlerde yer alan hükümler çerçevesinde mevzuatımız, bir maddi duran varlık ya da stok kaleminin aktifleştirilme tarihini izleyen dönemlere ilişkin borçlanma maliyetlerinin ilgili dönemin gideri olarak muhasebeleştirilmesinde veya ilgili varlığın bir maliyet unsuru olarak aktifleştirilmelerinde işletmeleri serbest bırakmıştır. (Yalkın, 2000: 11)

de ettiğimiz üzere ilgili iktisadi kıymet bir özelliği varlık ise bir borçlanma maliyeti olarak vade farkı iktisadi kıymetin maliyetine eklenecektir. (Karakaya, 2007: 167) TMS 2 Stoklar Standardının 18. Paragrafına göre bir işletme stokları vade- li ödeme koşuluyla almışsa; anlaşma, peşin alım fiyatı ile ödenen fiyat arasında bir fark olan finansman unsuru içerdiği takdirde, bu unsurlar finansman edildiği dönemde faiz gideri olarak muhasebeleştirilir.

Örnek 11: (Karakaya, 2007: 168)

Bergama A.Ş. üretim süreçlerinde kullanmak üzere 01.12.2010 tarihinde ilk madde ve malzeme alımında bulunmuştur. Peşin değeri 20.000 TL olan ilk madde ve malzeme üç ay vadeli olarak 20.600 TL bedelle satın alınmıştır.

Buna göre TMS 2 ile uyumlu yevmiye kayıtları aşağıdaki gibi olacaktır.

01.12.2010	
150 İlk Madde ve Malzeme	20.000
182 Ertelenmiş Finansman Giderleri ¹¹	600
320 Satıcılar	20.600
31.12.2010	
780 Finansman Giderleri	200
182 Ertelenmiş Finansman Giderleri	200

İşletme 2011 yılının Ocak ve Şubat ayları sonunda geriye kalan ertelenmiş vade farklarını finansman giderlerine aktaracaktır.

8.3- Finansal Kiralama İşlemlerinde

Borçlanma Maliyetleri

Bir finansal kiralama işlemi, oluşmasıyla birlikte kiracının kayıtlarında hem varlık hem de borç olarak yer almaktadır. Bu işlemle birlikte kiracı, bir kira ve ona ilişkin faizi kiralama süresi boyunca ödemek durumundadır. Buna bağlı olarak da borçlanma maliyetlerinin oluşması söz konusu olmaktadır. (Aslanertik, 2009: 7) Esasen daha önce de ifade ettiğimiz üzere TMS 23'e göre borçlanma maliyetleri "TMS 17 Kiralama İşlemleri" Standardı uyarınca finansal tablolara yansıtılan finansal kiralamalara ilişkin borçlanma maliyetlerini içermektedir.

Ülkemizde finansal kiralama işlemlerinin hukuki alt yapısı ilk kez 10 Haziran 1985 tarih ve 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu ile oluşturulmuştur. Bu sözleşmelerin vergilendirme ile ilgili değerlendirme hükümleri ve muhasebe kayıt yöntemleri ise Vergi Usul Kanunu'nun Mükerrer 290. Maddesinde düzenlenmiştir. Bu madde hükmü 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu hükümlerinin Uluslararası Muhasebe Standartları ile büyük farklılıklar göstermesi ve bu nedenle uygulamada sorunların yaşanması sonucu 4842 sayılı Kanunla Vergi Usul Kanuna eklenmiş ve önemli yenilikler getirerek büyük ölçüde TMS 17 Kiralamalar Standardı ile uyumu sağlamıştır. (Sayılan, 2004: 70) Söz konusu Maddede finansal kiralama "Kira süresi sonunda mülkiyet hakkının kiracıya devredilip devredilmediğine bakılmaksızın, bir iktisadi kıymetin mülkiyetine sahip olmaksızın kaynaklanan tüm riskler ile yararların kiracıya

¹¹ Bu hesap adı şu an için Tek Düzen Hesap Planında yer almamaktadır. Ancak literatürde Türkiye Muhasebe Standartlarında yer alan hükümlerle uyumu sağlamak açısından kullanımı önerilmektedir.

birakılması sonucunu doğuran kiralamalardır.” şeklinde tanımlanmaktadır. Bu tanım TMS 17’de yer alan tanım ile uyumludur. Mükerrer 290. Maddenin getirdiği düzenleme ile eskiden finansal kiralama sözleşmesi taraflarınca kira geliri ve kira gideri olarak nitelendirilen gelir ve giderler, finansman geliri ve giderine dönüştürüldü. Bu düzenlemeyle taksit tutarı aynı zamanda borç/alacak anapara taksit tutarını da içermektedir. (Pekdemir, 2003: 49) Bu nedenle kiracı tarafından yapılacak kira ödemeleri anapara ve faiz kısmı olarak ayrıştırılmaktadır. Ayrıştırma işlemi, her bir dönem sonunda kalan borç tutarına sabit bir dönemsel faiz oranı uygulanmasını sağlayacak şekilde yapılmaktadır. Yine ilgili Madde hükmüne göre finansal kiralama işlemine konu iktisadi kıymete ilişkin amortisman ayırma kiracıya ait olmaktadır. Yapılan kira ödemeleri anapara ödemesi ve faiz gideri olarak yukarıda belirtildiği gibi ayrıştırıldıktan sonra faiz giderleri ilgili dönemlerde vergiye tabi gelirin tespitinde indirim konusu yapılmaktadır. Yani bir başka deyimle faiz giderleri finansman gideri olarak dönem gideri şeklinde muhasebeleştirilecektir. Bu noktada yine gözlemlediğimiz husus Vergi Usul Kanunu’nun konu ile ilgili Mük. 290. Maddesinde TMS 23’ün uygulamasında çok önemli bir yeri olan özellikli varlık tanımına yer verilmemiş olduğudur. Böylece kiralanan iktisadi kıymet özellikli bir varlık olsa da bu özellikleri taşımayan bir iktisadi kıymet olsa da kiracının ödediği kira tutarlarının içinde anaparadan ayrıştırılarak bulunan faiz giderleri ve örneğin kur farkları gibi diğer borçlanma maliyetleri finansman gideri olarak Gelir Tablosu hesaplarına aktarılacaktır. Oysaki TMS 23’e göre eğer kiralanan iktisadi kıymet özellikli bir varlık ise bu finansman giderlerinin

söz konusu iktisadi kıymet amaçlanan kullanıma veya satışa hazır hale geldiği dolayısıyla aktifleştirmeye son verme koşullarının olduğu ana kadar maliyet unsuru olarak dikkate alınarak aktifleştirilmesi, bu tarihten sonraki finansman giderlerinin ise dönem gideri olarak dikkate alınması gerekmektedir.

Öte yandan VUK 319 nolu Tebliğ’de kiralayanın ödediği finansman giderlerinin durumu ile ilgili açıklama yapılmıştır. Buna göre, kiralayan şirketler tarafından iktisadi kıymetin satın alınmasında Türk Lirası veya döviz cinsinden kredi kullanılmış ise ilk yıl için ödenen kur farkları ve faiz giderlerinin sözleşme yapılmasından önce kıymetin maliyetine ilave edilebilecek olması halinde maliyete ilave edilecek aksi halde ve diğer yıllarda ise gider kaydedilecektir. Görüldüğü üzere kiralayanın aktifleştirebileceği finansman giderini, ilk yıl sözleşme tarihine kadar olan kısım sınırlandırılmıştır. Örneğin 01.06.2010 tarihinde kiralamak amacıyla satın alınan bir makine 01.10.2010 tarihinde kiralınmış ise, satın alma tarihi ile kiralama tarihi arasındaki dört aylık süreye ait borçlanma maliyetleri aktifleştirilecek, bu tarihten sonra katlanılacak borçlanma maliyetleri dönem gideri olarak muhasebeleştirilecektir. (Şeker, 2005: 127)

9- SONUÇ

Küreselleşme sürecinde yükselen rekabetin bir neticesi olarak artan yabancı kaynak kullanımı işletmeler açısından borçlanma maliyetlerinin muhasebeleştirilmesinin önemini artırmıştır. Ülkemizde TMSK, UMS/UFRS’ler ile birebir uyumlu Türkiye Muhasebe Standartlarını yayınlamakta olup, yayınlamış olduğu standartlardan biri de borçlanma maliyetlerinin muhasebeleştirilmesini düzenlemeyi amaç edinen TMS 23 Borçlanma

Maliyetleri Standardıdır. Makalemizde ayrıntılarıyla değindiğimiz üzere bu Standart hükümleri de diğer TMS/TFRS'ler gibi VUK çerçevesinde şekillenen muhasebe uygulamalarımız ile önemli farklılıklar içermektedir. TMSK'nın önemli hedeflerinden biri ülkemizde muhasebe standartları ve diğer muhasebe uygulamalarında mevcut olan çok katmanlı düzenin ortadan kaldırılarak, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ile uyum içersinde entegre bir muhasebe sistemi oluşturmaktır. Bu amaca destek amacıyla Maliye Bakanlığı'nın da üzerine düşeni bir an önce yaparak Vergi Usul Kanunu ve ilgili diğer vergi mevzuatını Türkiye Muhasebe Standartları ile uyumu sağlayacak şekilde güncelleştirmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Akdoğan, N. ve Sevilengül, O. (2007). Türkiye Muhasebe Standartlarına Uyum İçin Tekdüzen Hesap Planında Yapılması Gereken Değişiklikler. *Mali Çözüm*. Sayı 84

Alexander, D. and Archer, S. (2004). *International Accounting Standards Guide*. Harcourt Professional Publishing

Aslanertik, B. E. (2009). TMS 23 Borçlanma Maliyetleri Standardı. Yayınlanmamış Bilimsel Makale.

Bekler, M. (2007). *Borçlanma Maliyetlerinin Uluslararası Muhasebe Standardı, Türk Muhasebe Standardı ve Türk Vergi Mevzuatı Bakımından Değerlendirilmesi* http://www.tmsk.org.tr/index.php?option=com_content&task=view&id=70&Itemid=9 2. (15 Aralık 2009)

Cairns, D. (1995). *A Guide to Applying International Accounting Standards*. Butterworths

Çakmakçı, A. (2006). *Üretim İşletmelerinde Yan Mamul Sorunu ve Yan Mamullerin TMS Çerçevesinde Kayıtlara Alınmasına İlişkin Usul ve Esaslar*.

www.tmsk.org.tr/.../uretim%20isletmelerinde%20yan%20mamul%20soru (15 Ocak 2010)

Erdoğan, M. ve Cenap İ. (2005). Faiz Aktifleştirme. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*. Sayı:26

Gençoğlu, Ü. G. (2007). *Türkiye Muhasebe Standartları ve Uygulamalar*. Türkmen Kitabevi

Gökçen, G., Akgül, B. A. ve Çakıcı, C. (2006). *Türkiye Muhasebe Standartları Uygulamaları (Uluslararası Muhasebe Standartları İle Uyumlu)*. İstanbul: Beta Basım

Greuning, H. V. (2006). *International Financial Reporting Standards A Practical Guide*. Washington, U.S.A.: The World Bank Press.

IFRS Workbooks for Accounting Professionals: *IAS 23 Borrowing Costs*. (2006).

<http://www.accountingreform.ru/> (January 15, 2010)

Karakaya, M. (2007). *Maliyet Muhasebesi*. Ankara: Gazi Kitabevi

Koçak, A. (2007). Vergi Usul Kanunu Açısından Borçlanma Maliyetleri. *Yaklaşım Dergisi*. Sayı: 169

Mirza, A. A., Orrell, M. and Holt, G. J. (2008). *IFRS: Practical Implementation Guide and Workbook*. U.S.A: John Wiley and Sons Inc.

Pekdemir, R. (2003). *Finansal Kiralama İşlemlerinde Değerleme ve Raporlama*. Ankara: Türemob Yayınları No 225.

PricewaterhouseCoopers. (2008). *A Practical Guide to Capitalisation of Borrowing Costs*. PwC's IFRS and Corporate Governance Publications. November 2008.

Sayılgan, G. (2004). Finansal Kiralama İşlemlerinin Muhasebeleştirilme İlkeleri ve Örnek Uygulama. *Muhasebe ve Denetime Bakış*. Nisan 2004: 69-96

Sevilengül, O. (2003). Borçlanma Maliyetleri Standardının Dayandığı Esaslar. *Prof. Dr. Yüksel Koç Yalkın'a Armağan*. Ankara: SBF Yayın No: 590

Sönmez, F. (2003a). 14 No'lu Türkiye Muhasebe Standardı Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi I. *Yaklaşım Dergisi*. Sayı: 129

Sönmez, F. (2003b). 14 No'lu Türkiye Muhasebe Standardı Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi II. *Yaklaşım Dergisi*. Sayı: 130

Sönmez, F. ve Açı, F. (2004). Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi. *Mali Çözüm Dergisi*. Sayı 68

Şeker, S. (2005). Finansal Kiralama İşlemlerinde Amortisman ve Finansman Giderlerinin Durumu. *Yaklaşım Dergisi*. Sayı: 154

TESMER. (2009). *TESMER-e-USE Education Notes: Seçilmiş Türkiye Muhasebe Standartları Uygulamaları Eğitim Notları*. Tesmer Hizmete Özel Eğitim Notları.

Yalkın, Y. K. (2000) Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebeleştirilme İlkeleri ve Yöntemleri (TMS-14). *Muhasebe ve Denetim Bakış*. 1(1)

Yapan, A. (2010). *TAS 23 Borrowing Costs and TAS 2 Inventories: The Comparison of the Standards with the Turkish Tax Procedural Law*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Zaif, F. A. (1999). Finansman Giderleri ile ilgili Yasal Düzenlemeler ve Uluslararası Muhasebe Standartları ile Muhasebe Temel Kavramları Açısından incelenmesi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*. 1(2)